

TRGOVINA NA MALO U 2023.

Realni promet od trgovine na malo u ožujku 2023. pao je i na mjesečnoj i na godišnjoj razini.

Na mjesečnoj razini pao promet od trgovine na malo prehrambenim, a porastao neprehrambenim proizvodima

Ukupan sezonski i kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo što su ga u ožujku 2023. ostvarili svi poslovni subjekti koji se bave tom djelatnošću, bez obzira na svoju pretežnu djelatnost, realno je pao za 0,9% u usporedbi s veljačom 2023. Od toga je promet od trgovine na malo prehrambenim proizvodima pao za 3,1%, dok je promet od trgovine na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima) porastao za 3,7%.

Pad realnog prometa od trgovine na malo na godišnjoj razini

U ožujku 2023. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo realno je pao za 1,3%. Od toga je promet od trgovine na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima pao za 3,2%, dok je promet od trgovine na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima) porastao za 1,7%.

U prva tri mjeseca 2023. kalendarski prilagođeni promet od trgovine na malo realno je ostao na istoj razini u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Nespecijalizirana prodaja pretežno živežnih namirnica najviše utjecala na porast nominalnog prometa

Najveći utjecaj na porast nominalnog prometa u ožujku 2023. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, prema izvornim indeksima, imale su sljedeće trgovačke struke: Nespecijalizirane prodavaonice pretežno živežnim namirnicama, s porastom prometa od 14,5% i s utjecajem na ukupan indeks prometa od 5,1%, Motorna vozila, dijelovi i pribor za motorna vozila, s porastom prometa od 56,6% i s utjecajem na ukupan indeks prometa od 2,2%, te Ostale nespecijalizirane prodavaonice, s porastom prometa od 25,3% i s utjecajem na ukupan indeks prometa od 1,7%. Stoga je ukupan izvorni promet od trgovine na malo u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine nominalno porastao za 12,1%.

Pad nominalnog prometa u ožujku 2023. u usporedbi s istim mjesecom prethodne godine, prema izvornim indeksima, prisutan je u dvije trgovačke struke: Ostala trgovina na malo izvan prodavaonica, s padom prometa od 6,8%, i Motorna goriva i maziva, s padom prometa od 5,1%.

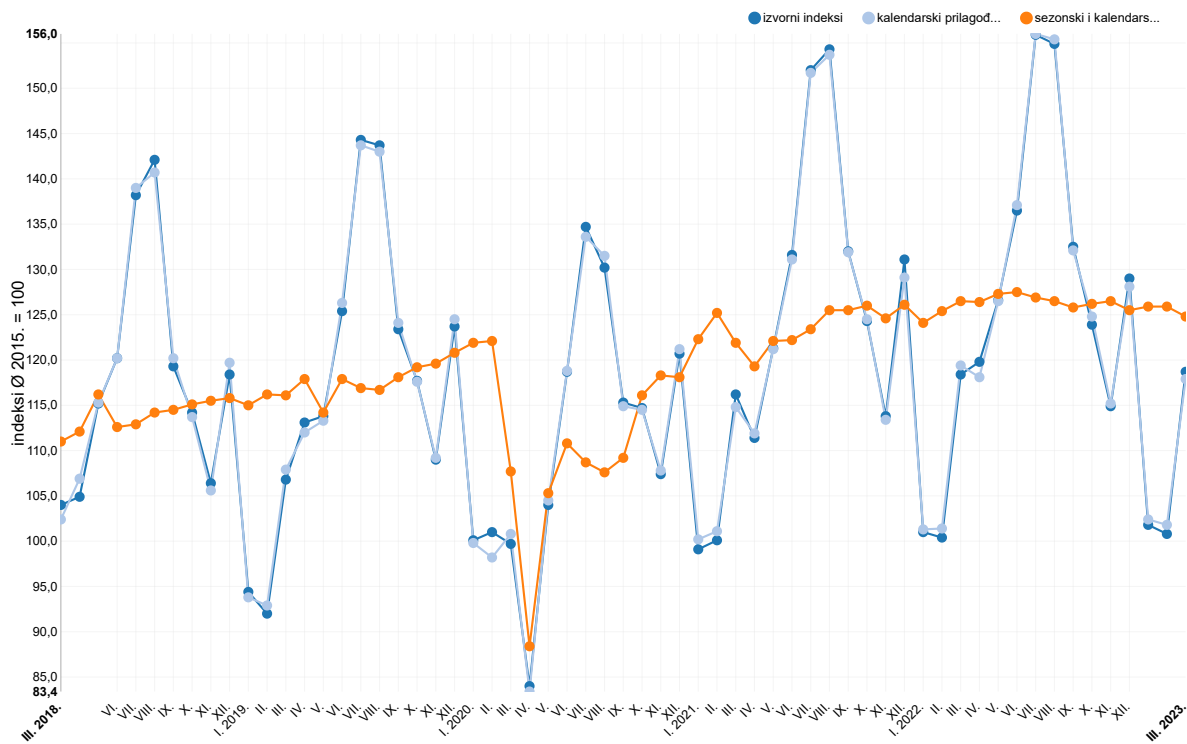
Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a)¹⁾ realno pao i na mjesečnoj i na godišnjoj razini

Ukupan sezonski i kalendarski prilagođeni promet što su ga ostvarili svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost (razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.) u ožujku 2023. u odnosu na veljaču 2023. realno je pao za 1,0%.

U odnosu na ožujak 2022., njihov ukupan kalendarski prilagođeni promet realno je pao za 7,3%, a u prva tri mjeseca realno je pao za 5,7% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

1) Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

G-1. REALNI INDEKSI PROMETA OD TRGOVINE NA MALO PO MJESECIMA OD 2018. DO 2023.

I. SEZONSKI I KALENDARSKI PRILAGOĐENI POKAZATELJI¹⁾

1. TRGOVINA NA MALO – MJESEČNE STOPE PROMJENA IZRAČUNANE IZ SEZONSKI I KALENDARSKI PRILAGOĐENIH INDEKSA

	X. 2022. IX. 2022.	XI. 2022. X. 2022.	XII. 2022. XI. 2022.	I. 2023. XII. 2022.	II. 2023. I. 2023.	III. 2023. II. 2023.
%						
Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) ²⁾						
Nominalno	-0,7	0,2	0,1	0,5	0,6	-1,3
Realno	-1,1	-1,0	-0,5	-0,6	0,2	-1,0
Promet od trgovine na malo						
Nominalno	0,6	1,4	-0,2	1,0	0,6	-0,9
Realno	0,3	0,3	-0,8	0,3	0,0	-0,9

1) Podaci koji se uspoređuju s podacima od istog mjeseca prethodne godine su kalendarski prilagođeni podaci, a podaci koji se uspoređuju s podacima od prethodnog mjeseca su sezonski i kalendarski prilagođeni podaci.

2) Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

2. TRGOVINA NA MALO – GODIŠNJE STOPE PROMJENA IZRAČUNANE IZ KALENDARSKI PRILAGOĐENIH INDEKSA

%

	X. 2022. X. 2021.	XI. 2022. XI. 2021.	XII. 2022. XII. 2021.	I. 2023. I. 2022.	II. 2023. II. 2022.	III. 2023. III. 2022.	I. – III. 2023. I. – III. 2022.
Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) ¹⁾							
Nominalno	10,8	10,8	8,7	9,2	7,8	3,6	6,6
Realno	-4,5	-4,6	-5,6	-4,4	-5,0	-7,3	-5,7
Promet od trgovine na malo							
Nominalno	16,3	18,0	14,4	15,7	13,9	10,3	13,1
Realno	0,3	1,6	-0,8	1,1	0,4	-1,3	0,0

1) Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

3. SEZONSKI I KALENDARSKI PRILAGOĐENI INDEKSI PROMETA PREMA PRETEŽNOJ DJELATNOSTI POSLOVNIH SUBJEKATA PREMA NKD-u 2007.

	Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) ¹⁾						Promet od trgovine na malo					
	nominalno			realno			nominalno			realno		
	I. 2023. XII. 2022.	II. 2023. I. 2023.	III. 2023. II. 2023.	I. 2023. XII. 2022.	II. 2023. I. 2023.	III. 2023. II. 2023.	I. 2023. XII. 2022.	II. 2023. I. 2023.	III. 2023. II. 2023.	I. 2023. XII. 2022.	II. 2023. I. 2023.	III. 2023. II. 2023.
Ukupno	100,5	100,6	98,7	99,4	100,2	99,0	101,0	100,6	99,1	100,3	100,0	99,1
47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	100,5	100,6	98,7	99,4	100,2	99,0	102,6	99,8	99,9	101,8	99,4	100,1
47.11 + 47.2 Trgovina na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima	100,7	102,3	97,3	100,7	101,1	95,7	101,2	101,6	98,8	100,9	100,6	96,9
47.19 + 47.4 + 47.5 + 47.6 + 47.7 + 47.8 + 47.9 Trgovina na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima)	102,3	100,9	102,5	100,1	100,7	102,7	103,6	98,9	103,6	101,2	99,0	103,7
47 – 47.3 Trgovina na malo, osim specijalizirane trgovine motornim gorivima i mazivima	101,6	100,8	100,6	100,1	100,3	99,9	102,5	100,2	101,0	100,9	99,9	100,2
Ostale djelatnosti (izvan odjeljka 47)	-	-	-	-	-	-	98,0	102,4	96,8	97,3	102,4	97,3

1) Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

4. KALENDARSKI PRILAGOĐENI INDEKSI PROMETA PREMA PRETEŽNOJ DJELATNOSTI POSLOVNIH SUBJEKATA PREMA NKD-u 2007.

	Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) ¹⁾						Promet od trgovine na malo					
	nominalno			realno			nominalno			realno		
	I. 2023. I. 2022.	II. 2023. II. 2022.	III. 2023. III. 2022.	I. 2023. I. 2022.	II. 2023. II. 2022.	III. 2023. III. 2022.	I. 2023. I. 2022.	II. 2023. II. 2022.	III. 2023. III. 2022.	I. 2023. I. 2022.	II. 2023. II. 2022.	III. 2023. III. 2022.
Ukupno	109,2	107,8	103,6	95,6	95,0	92,7	115,7	113,9	110,3	101,1	100,4	98,7
47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	109,2	107,8	103,6	95,6	95,0	92,7	113,1	111,3	109,3	98,8	98,1	97,7
47.11 + 47.2 Trgovina na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima	114,6	115,6	111,0	99,7	100,5	96,1	115,1	115,9	111,7	99,9	100,8	96,8
47.19 + 47.4 + 47.5 + 47.6 + 47.7 + 47.8 + 47.9 Trgovina na malo neprehrambenim proizvodima (osim trgovine motornim gorivima i mazivima)	114,8	112,2	113,8	98,2	97,4	99,9	116,7	112,5	115,9	99,8	97,7	101,7
47 – 47.3 Trgovina na malo, osim specijalizirane trgovine motornim gorivima i mazivima	114,8	113,9	112,3	99,0	99,0	97,9	115,8	114,4	113,4	99,8	99,4	98,9
Ostale djelatnosti (izvan odjeljka 47)	-	-	-	-	-	-	125,6	124,0	115,5	109,9	109,3	103,2

1) Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

II. IZVORNI, NEPRILAGOĐENI POKAZATELJI

1. NOMINALNI I REALNI INDEKSI PROMETA U TRGOVINI NA MALO

	III. 2023. II. 2023.	III. 2023. III. 2022.	III. 2023. Ø 2015.	I. – III. 2023. I. – III. 2022.
Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) ¹⁾				
Nominalno	119,7	105,3	140,6	107,4
Realno	118,2	94,2	110,5	94,9
Promet od trgovine na malo				
Nominalno	119,3	112,1	151,1	113,7
Realno	117,8	100,3	118,7	100,5

1) Ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

2. NOMINALNI INDEKSI PROMETA OD TRGOVINE NA MALO PO TRGOVAČKIM STRUKAMA

	Udio u ukupnom prometu, % III. 2023.	Utjecaj na ukupan indeks, % ¹⁾ III. 2023. III. 2022.	III. 2023. II. 2023.	III. 2023. III. 2022.	I. – III. 2023. I. – III. 2022.
Ukupno	100,0	-	119,3	112,1	113,7
Ukupno, osim motornih vozila i motocikala, njihovih djelova i pribora te motornih goriva i maziva	78,8	-	119,7	115,0	114,7
01 + 03 + 04 Motorna vozila, dijelovi i pribor za motorna vozila, motocikli i dijelovi	4,0	2,2	123,9	156,6	141,5
30 Motorna goriva i maziva	17,2	-0,9	116,6	94,9	105,1
11 Nespecijalizirane prodavaonice pretežno živežnim namirnicama	35,3	5,1	115,9	114,5	114,6
19 Ostale nespecijalizirane prodavaonice	6,7	1,7	127,9	125,3	122,4
21 + 22 + 23 + 24 + 25 + 26 + 29 Specijalizirane prodavaonice živežnim namirnicama	5,4	0,7	117,7	112,6	114,2
73 + 74 + 75 Ljekarne, medicinski i ortopedski proizvodi, kozmetički i toaletni proizvodi	8,1	0,9	111,8	111,2	112,3
51 + 71 + 72 Tekstil, odjevni predmeti, obuća i kožni proizvodi	6,0	1,6	123,4	125,8	121,4
43 + 52 + 54 + 59 + 63 Audio i videooprema, željezna roba, boje i staklo, električni aparati za kućanstvo, namještaj i drugi proizvodi za kućanstvo	9,3	0,5	128,2	105,6	107,5
41 + 42 + 53 + 61 + 62 + 64 + 65 + 76 + 77 + 78 Računalna oprema, knjige i novine, igre i igračke, cvijeće i sadnice, satovi i nakit i ostala trgovina na malo u specijaliziranim prodavaonicama	6,7	1,4	130,1	121,2	118,5
91 Trgovina na malo internetom ili poštom	0,7	0,1	127,8	119,4	105,2
79 – 89 + 99 Ostala trgovina na malo izvan prodavaonica	0,6	0,0	117,0	93,2	96,3

1) Utjecaj na ukupan indeks pokazuje umnožak udjela trgovačke struke u ukupnom prometu i stope rasta ili pada prometa u mjesecu tekuće godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine podijeljen sa 100.

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Napomena

Vremenske serije prometa od trgovine na malo od 2005. i vremenske serije ukupnog prometa trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a) od 2000. možete preuzeti u Excel-formatu na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici **Baze podataka** pod naslovima **STS baze podataka** i **PC AXIS baze podataka** te na poveznici **Statistika u nizu** pod naslovom **Gospodarstvo – osnovni pokazatelji**.

Precizni datumi objavljivanja navedeni su u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka 2023., koji se nalazi na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://podaci.dzs.hr>.

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci su rezultat redovitog istraživanja Mjesečni izvještaj trgovina na malo (obrazac TRG-1) te administrativnih izvora podataka (datoteka fiskalizacije Porezne uprave).

Podaci se prikupljaju s pomoću mrežne aplikacije (tzv. CAWI). Izvještajne jedinice neposredno ispunjavaju podatke na e-obrascu TRG-1, koji se nalazi na diseminacijskim stranicama Državnog zavoda za statistiku <https://podaci.dzs.hr/hr/obraci/trgovina-i-ostale-usluge/>. Razdoblje prikupljanja podataka svakog mjeseca u pravilu se kreće od 1. do 20. u mjesecu za podatke iz prethodnog izvještajnog mjeseca.

Metodologija za istraživanje temelji se na Uredbama Vijeća (EZ) br. 1165/98 o kratkoročnim statistikama (Dodatak C), 1158/05 i 1503/06, Uredbi (EU) 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika i Uredbi Komisije (EU) 2020/1197.

Istraživanje se provodi na temelju Zakona o službenoj statistici (NN, br. 25/20.).

Obuhvat i usporedivost

Jedinice promatranja jesu poslovni subjekti (pravne osobe i obrtnici) koji su prema pretežnoj djelatnosti registrirani u trgovini na malo (odjeljak 47 NKD-a 2007.). Obuhvaćeni su i izabrani poslovni subjekti iz ostalih djelatnosti ako obavljaju trgovinu na malo.

Istraživanje se provodi metodom uzorka. Okvir za izbor uzorka jesu poslovni subjekti ili njihovi dijelovi registrirani u Statističkom poslovnom registru Državnog zavoda za statistiku. Od 2021. okvir za izbor uzorka proširen je s pomoću administrativnog izvora podataka (datoteka fiskalizacije Porezne uprave).

Poslovni subjekti razvrstani su prema pretežnoj djelatnosti na temelju NKD-a 2007. (NN, br. 58/07. i 123/08.). Prema veličini razvrstani su na razrede od 1 do 7.

Kriterij za određivanje veličine poslovnog subjekta jest broj zaposlenih. Poslovni subjekti veličine 1 jesu oni s 0 – 4 zaposlenih, veličine 2 s 5 – 9 zaposlenih, veličine 3 s 10 – 19 zaposlenih, veličine 4 s 20 – 49 zaposlenih, veličine 5 s 50 – 99 zaposlenih, veličine 6 sa 100 – 249 zaposlenih i veličine 7 s 250 i više zaposlenih. Za poslovne subjekte kojima je pretežna djelatnost izvan trgovine upotrebljava se broj zaposlenih u trgovinskim djelatnostima.

Metoda koja se koristi za izbor uzorka jest *cut-off* metoda. Uzorkom su obuhvaćeni svi poslovni subjekti s deset i više zaposlenih te *cut-off* metodom one jedinice koje imaju manje od deset zaposlenih, a svojim prometom obuhvaćaju 70% ukupnog prometa u svakom razredu odjeljka 47 NKD-a 2007. Zbog primjene *cut-off* metode odabira uzorka ne izračunavaju se standardna pogreška i koeficijent varijacije.

Metoda sezonske i kalendarske prilagodbe

Od 2016. u procesu sezonske prilagodbe primjenjuje se programski paket JDemetra+ te metoda X13-ARIMA. Tim se procesom statističkim modelima i procedurama identificiraju te procjenjuju sezonski i kalendarski učinci u vremenskim serijama.

Postoji nekoliko uzroka revizije prethodno objavljenih sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa. Najčešći uzrok jest promjena u procijenjenim parametrima postojećih statističkih modela pri novim procjenama zbog novih opažanja. Ostali uzroci jesu promjene u izvornim podacima ili u primijenjenim statističkim modelima.

Kalendarski učinci imaju znatan utjecaj na kretanje vremenskih serija, a najčešći su učinak pomičnih blagdana, učinak prijestupne godine i učinak radnih dana.

Napomena o primijenjenoj terminologiji

Pojam "kalendarsko prilagođavanje" na hrvatskom jeziku nije usklađen s prijevodom pojma *working-day adjustment* iz engleskoga, koji znači "prilagodba za broj radnih dana", kako bi se izbjeglo da hrvatski korisnici pogrešno protumače taj termin.

Pojam "prilagodba za broj radnih dana" u kratkoročnim poslovnim statistikama podrazumijeva kalendarsku prilagodbu, ali zbog specifičnih Eurostatovih terminoloških zahtjeva u kratkoročnim poslovnim statistikama upotrebljava se spomenuti termin.

Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi

Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi podrazumijevaju da su izvorni indeksi prilagođeni za sezonske i kalendarske učinke. Tako prilagođeni indeksi i pripadajuće stope promjene u dva uzastopna opažanja koriste se za usporedbu podataka s podacima iz prethodnog mjeseca.

U skladu s tim u mjesečnoj usporedbi (I. dio Priopćenja, tablice 1. i 3.) prikazane su i tumače se mjesečne stope promjena prometa izračunane iz sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa (usporedba indeksa izvještajnog mjeseca s indeksima prethodnoga izvještajnog mjeseca).

Kalendarski prilagođeni indeksi

Kalendarski prilagođeni indeksi podrazumijevaju da su izvorni indeksi prilagođeni samo za kalendarske učinke. Tako prilagođeni indeksi i pripadajuće međugodišnje stope promjene upotrebljavaju se za usporedbu podataka s podacima iz istog mjeseca prethodne godine.

Prema tome, u godišnjoj usporedbi (I. dio Priopćenja, tablice 2. i 4.) prikazane su i tumače se godišnje stope promjena prometa izračunane iz kalendarski prilagođenih indeksa (usporedba indeksa izvještajnog mjeseca s indeksima istoga izvještajnog mjeseca prethodne godine).

Trend indeksi

Vremenske serije trend-indeksa objavljuju se pri svakoj reviziji sezonski prilagođenih podataka u Excel-formatu na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku na poveznici **Baze podataka** pod naslovima **STS baze podataka** i **PC AXIS baze podataka** te na poveznici **Statistika u nizu** pod naslovom **Gospodarstvo – osnovni pokazatelji**.

Izvorni indeksi

Radi održavanja dosljednosti i kontinuiteta s prethodno objavljenim podacima indeksi se i dalje iskazuju u obliku izvornih, neprilagođenih indeksa na isti način kao i prije (II. dio Priopćenja, tablice 1. i 2.).

Dio podataka iz ovog istraživanja (to su podaci koji se odnose na ukupan promet poslovnih subjekata kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost, tj. razvrstani su u odjeljak 47 NKD-a 2007.) redovito se mjesečno dostavlja Eurostatu (u obliku nominalnih i realnih izvornih, sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa na bazi 2015.) i nalazi se na **Eurostatovim mrežnim stranicama** s pokazateljima država članica Europske unije s kojima su usporedivi.

Definicije

Promet je vrijednost svih prodanih roba i obavljenih usluga na tržištu tijekom mjeseca bez obzira na to jesu li naplaćene. U promet je uključen porez na dodanu vrijednost.

Promet u trgovini na malo prati se na dva načina, i to:

- **ukupan promet trgovaca na malo (odjeljak 47 NKD-a)** jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti kojima je trgovina na malo pretežna djelatnost te su razvrstani u odjeljak 47 NKD-a 2007.

- **promet od trgovine na malo** jest promet što ga ostvaruju svi poslovni subjekti koji tu djelatnost obavljaju bez obzira na pretežnu djelatnost u kojoj su registrirani.

Rezultati se objavljuju u obliku nominalnih i realnih indeksa.

Nominalni indeksi prikazuju kretanje prometa u tekućim cijenama.

Realni indeksi dobiveni su deflacioniranjem nominalnih indeksa indeksom maloprodajnih cijena dobara (bez električne energije i distribucije vode) prema indeksu potrošačkih cijena.

Trgovačke struke

Trgovačke struke predstavljaju stvarni pretežni asortiman prodaje u trgovini na malo koji se također određuje na osnovi NKD-a 2007.

Kratice

CAWI	računalno potpomognuto internetsko anketiranje
EU	Europska unija
EZ	Europska zajednica
Eurostat	Statistički ured Europske unije
NKD 2007.	Nacionalna klasifikacija djelatnosti, verzija 2007.
NN	Narodne novine

Znakovi

- nema pojave
0,0 podatak je manji od 0,05 upotrijebljene mjerne jedinice

U ovom Priopćenju objavljuju se podaci istraživanja koje je provedeno uz financijsku pomoć Europske unije. Za njegov sadržaj odgovoran je isključivo Državni zavod za statistiku te ni u kojem slučaju ne izražava stav Europske unije.

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111

Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Milenka Primorac Čačić, načelnica Sektora poslovnih statistika
Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredile:

Josipa Kalčić Ivanić, Ana Ivešić, Ljiljanka Boras i Sanja Godec

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi

Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154

Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata na publikacije

Telefon: (+385 1) 48 06 115

Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr